

Elternbrief Bosnisch
Kako uči moje dijete 2 jezika,
njemački i maternji jezik?

Tekst: Dr. Michaela Ulich
Prijevod: Zdenka Fakić
Grafičarka: Silvia Hüsler

**Staatsinstitut für Frühpädagogik – IFP
München**

Gefördert mit Mitteln des Bundesministeriums des Innern
und des Bayerischen Staatsministeriums für Arbeit und Sozialordnung,
Familie und Frauen

Dragi roditelji,

Možda se nekad zapitate:

„Kako uči moje dijete njemački jezik?“, ili

„Da li može moje dijete od malena da uči dva jezika?“, ili

“Kako će se moje dijete kasnije moći sporazumjeti – npr. u školi?”

I jedno i drugo pitanje zabrinjava mnoge roditelje. Ovim pitanjima su se već bavili i mnogi pedagozi i naučnici. Željeli bismo Vam dati par informacija i uputa u vezi s tim.

Šta trebaju djeca, da bi se jezički dobro razvijala?

• Djeca mogu dobro učiti razne jezike

Ako Vaše dijete raste sa dva jezika, npr. kod kuće jedan jezik, a u dječijem vrtiću njemački, to je velika šansa za budućnost Vašeg djeteta. Istraživanja pokazuju: *djeca mogu od malena da uče dva (ili čak tri) jezika, ako se to od njih zahtijeva.*

Ako otac i majka govore različite jezike, tada svaki od njih može da govori svoj jezik sa djetetom, to će i djeca savladati. Tada su važna, pogotovu za malu djecu, jasna jezička pravila u porodici, tako da dijete može odredjeni jezik da dovede u vezu sa određenom osobom. Ono tada zna mama govori tako, babo tako, prilikom jela govorimo tako.

• Dječiji vrtić je mogućnost za Vaše dijete

U vrtiću Vaše dijete uči njemački jezik i mnoge druge stvari koje su važne za razvoj jezika – a kasnije i školi. Zato je vrtić jedna mogućnost, a i dobro je, ako Vaše dijete već od treće godine redovno ide u dječiji vrtić. Tako ima dovoljno vremena do polaska u školu da se saživi s njemačkim jezikom. *Vaspitačice uče djecu njemački jezik kroz igru, kroz razgovore, pjesme i stihove sa slikovnicama i pričama.*

Na početku, kad Vaše dijete još ne zna njemački, potražiće možda u vrtiću prijatelje, koji kod kuće govore isti jezik kao Vaše dijete. To će pomoći Vašem djetetu da se navikne i da se dobro osjeća. Vremenom će naći i njemačke prijatelje.

• Kojim jezikom govorite sa Vašim djetetom?

Ponekad roditelji dobiju savjet: “Govorite sa Vašim djetetom njemački, jer će mu kasnije biti lakše u školi!” Ovaj savjet je pogrešan. *Pričajte jezik koji spontano i prirodno govorite i koji najbolje znate, a to je Vaš maternji jezik.* U ovome jeziku poznajete najviše riječi i znate kako se grade rečenice. *Tako Vaše dijete dobiva dobru osnovu, što mu pomaže i kod drugih jezika npr. prilikom učenja njemačkog jezika.* Potrebno je mnogo godina dok dijete ne nauči pravilno neki jezik – to se odnosi na prvi jezik djeteta, a i na sve ostale jezike.

Kod neke djece postoje periodi u kojima oni hoće da govore samo jedan jezik – npr. samo njemački. Tada odgovaraju na njemačkom, i ako roditelji s njima govore na maternjem jeziku. Takve faze su sasvim normalne. Pa i ako ostanete dosljedni i sa Vašim djetetom govorite i dalje na maternjem jeziku i ako Vaše dijete ovaj jezik sluša i u drugim prilikama, ono se neće izgubiti, dijete uči i dalje, kao slušalac i sigurno će ovaj jezik kasnije ponovo da govori.

- **Šta možete uraditi u porodici za razvoj jezika Vašeg djeteta?**

Svakodnevni život u porodici je važan za razvoj jezika. Jer u porodici djeca uče njihov prvi jezik.

Koje konkretne mogućnosti postoje u porodici da djeci pomognete u napredovanju njihovog znanja jezika?

- **Radost govora i pričanja**

Jezik se ne može vježbati, on se razvija kod mladeži svaki dan, gdje djeca slušaju i sama govore, npr. prilikom igranja, gledanja slikovnice, zajedničkog jela, razgovora sa ljudima koje vole. *Svakodnevni razgovori za djecu su vrlo važni: pričajte djetetu o svom poslu, o neni i djedu, o nekom malom doživljaju kojeg ste danas imali - i ako Vas dijete, npr. prilikom kuhanja posmatra, pričajte mu šta ćete danas sve staviti u lonac. Veselite se, ako Vaše dijete postavlja mnoga pitanja i mnogo priča, šta ga je danas ražalostilo ili čemu se radovalo, šta su mu prijatelji rekli u vrtiću itd. Prilikom pričanja dijete postepeno uči da se izražava, da svoje ideje i želje objašnjava riječima.*

Djeca uče najbolje ako se dobro osjećaju i kad nemaju straha ako prave greške. Ponekad djeca izmišljaju nestvarne riječi, oni se igraju s jezikom, to im pričinjava zadovoljstvo i dobro je za učenje jezika. Nije dobro za razvoj djeteta ako ga ispravljate, ako nešto pogrešno kaže. Djeca koja se često ispravljaju, izgube pokatkad zadovoljstvo za govor i pričanje.

Ima mnogo mogućnosti kojima djeca veoma mnogo uče i razvijaju svoje jezičke sposobnosti. Tu pripadaju prije svega izlaganja, pričanje priča, gledanje slikovnica, recitovanje i pjevanje.

- **Zajednički gledati slikovnice**

Ako roditelji često, najbolje svaki dan, gledaju sa svojim djetetom slikovnicu, to je veoma dobro za razvoj jezika. Ako sa djetetom gledate slikovnicu na maternjem jeziku, ono pritom uči mnoge stvari koje mu pomažu u svim jezicima i koje su važne kasnije za školu, to su pokazale mnoge studije. Možda stariji brat ili sestra, tetka ili djed, imaju vremena za čitanje.

Prilikom čitanja ili razgledanja slikovnice je važno,

- da to djetetu i odraslom čini zadovoljstvo (ako odrasli mnogo zapitkuju to može djetetu dosaditi),
- da Vaše dijete preko slika i priča može mnogo da govori sve što mu padne na pamet.

Ako kod kuće nemate slikovnica na Vašem maternjem jeziku i ako ih ne možete posuditi, ipak postoji mogućnost da sa svojim djetetom razgledate slikovnice na Vašem jeziku. Ima mnogo njemačkih slikovnica, koje imaju samo malo ili nemaju nikakvog teksta. Ove knjige možete u biblioteci ili vrtiću iznajmiti, pitajte njegovateljicu. Kod kuće možete slikovnice gledati i na Vašem jeziku sa svojim djetetom razgovarati o slikama, možda možete sa djetetom na osnovu slika izmisliti i priču. Nekad može Vaše dijete donijeti sa sobom slikovnicu iz vrtića i ispričati Vam na njemačkom nešto u vezi sa tim.

U knjižarama postoje i mnoge dvojezične knjige za djecu. Ako dobro govorite njemački, možete naizmjenično: jednom na njemačkom, a jednom na maternjem jeziku da čitate.

Djeca imaju ponekad svoju omiljenu slikovnicu koju uvijek ponovo žele da čitaju i razgledaju. To je veoma dobro, tako dobivaju osjećaj za jezik.

➤ **Pričanje priča**

Djeca vole priče. Kad djeca često slušaju neku priču, koju priča ili čita otac ili majka, možda dajdža ili djed, tada se razvija jezik. *Oni uče da razumiju priče i da ih sami pričaju, što je kasnije vrlo važno za školu.* Priče mogu da budu iz svakodnevnog života bajke, priče iz Vašeg djetinjstva - sve što se dopada Vama i Vašem djetetu. Kako bi bilo svaki dan sa jednom pričom pred spavanje?

Također su važne za razvoj jezičkih sposobnosti pjesme, igre prstima i stihovi, one mnogoj djeci čine zadovoljstvo. Poznajete li još pjesme ili priče iz Vašeg djetinjstva?

➤ **Gledanje televizijskog programa nije dovoljno**

Prilikom gledanja programa djeca se koncentriraju na slike, a ne na to šta se govori. *Većina ih gleda mirno. Televizija nije zbog toga dobra za učenje jezika.* Djeca uče više ako npr. slušaju zvučnu kasetu sa nekom bajkom ili neku priču roditelja prije spavanja. Ako Vaše dijete gleda televiziju, onda je važno da sa djetetom pričate o emisiji.

➤ **Živjeti sa dva jezika – djeca trebaju uzore**

Roditelji su važan uzor. Neka djeca doživljavaju, kako se njihovi roditelji trude da nauče njemački jezik npr. pitajte svoje dijete, kako se neka riječ kaže na njemačkom jeziku, ili pohađajte kurs jezika u vrtiću. *To djeci pomaže.* Vi ste i sami radoznali i ponosni na to, što učite njemački. Djeca također primjećuju, da li njihovi roditelji *cijene i njeguju svoj maternji jezik*, i da dvojezičnost smatraju važnim.

Jezik je jedno bogatstvo .....

Ako Vaše dijete govori dva jezika i njima se kasnije može dobro služiti, onda je to bogatstvo koje će mu pomoći u životu i zanimanju. To bogatstvo ne može mu niko oduzeti.

Vama i Vašem djetetu želimo mnogo sreće i uspjeha na tom putu.